

ВІДГУК

офіційного опонента Божук Т.І. на дисертаційну роботу
Кепеняк Надії Миколаївни на тему: «Конструктивно-географічне
обґрунтування рекреаційного використання території НПП «Сколівські
Бескиди»», подану на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук
зі спеціальності 11.00. 11 – конструктивна географія і раціональне
використання природних ресурсів

1. Актуальність теми дослідження. Тема дисертації зумовлена потребами використання природоохоронних територій для рекреаційно-туристичних цілей. Зокрема актуальною в цьому аспекті є територія НПП «Сколівські Бескиди» з привабливими об'єктами (г. Парашка, Урицькі скелі і водоспад Кам'янки тощо), які відзначаються значною відвідуваністю і місцевими жителями, і туристами, в результаті чого територія зазнає надмірного антропогенного навантаження.

Завдання, поставлені в дисертаційному дослідженні, вказують на важливість і значущість конструктивно-географічного дослідження рекреаційного використання на території НПП «Сколівські Бескиди», а також можливість практичного застосування результатів щодо здійснення рекреаційно-туристичної діяльності та впровадження механізмів сталого туризму й ефективного природокористування.

Означене свідчить про наукову і практичну актуальність цього дослідження, його безпосередній зв'язок з потребами туристичної практики.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність. Основні положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, мають міждисциплінарний характер. Авторка детально і ретельно опрацювала роботи географів, біологів, лісівників, екологів, економістів, що засвідчує її обізнаність з актуальними питаннями, а також дало змогу висвітлити методичний апарат дослідження (опрацьовано 182 найменування вітчизняної і зарубіжної

літератури, Інтернет-джерела). Основні положення, винесені на захист, апробовані на міжнародних і вітчизняних наукових конференціях, в яких автор брала участь протягом 2012-2015 рр.

Ступінь обґрунтованості сформульованих у дисертації наукових положень, висновків, рекомендацій забезпечено цілеспрямованим використанням системного, конструктивно-географічного, картографічного, порівняльно-географічного підходів, а також методу польових досліджень.

Авторка подала рекомендації щодо подальшого рекреаційного використання території НПП «Сколівські Бескиди», зокрема запропоновано популяризувати такі об'єкти як Орівська скиба, перекати на Чудиловому потоці, меандри р. Стрий, Турецький камінь та Сколівський спецкар'єр.

Отже, висновки і рекомендації, подані в дисертаційному дослідженні, достовірні та обґрунтовані.

3. Наукова новизна результатів дослідження. На перший погляд, дослідження рекреації і туризму зараз не є новим. Опубліковано чимало монографій, навчальних посібників, статей, брошур. Однак Кепеняк Н.М. зуміла в цьому розмаїтті знайти свою нішу щодо вирішення питання сумісного впливу рекреації і туризму на територію НПП «Сколівські Бескиди».

Дисертантці вдалося на основі декількох відомих методик дослідити рекреаційне навантаження та оцінити стадії рекреаційної дигресії на найпопулярніших ділянках (г. Парашка, Урицькі скелі, водоспад на р. Кам'янка, озеро Журавлине, заплава р. Кам'янки); проаналізувати лісорекреаційне навантаження місцевих жителів на геосистеми національного парку, а також здійснити оцінку естетичної цінності території, удосконаливши методику І.М. Рожка.

Варто відзначити, що виконане дисертаційне дослідження має прикладний характер.

Усе разом підтверджує новизну дисертаційного дослідження Кепеняк Н.М.

4. Зауваження щодо змісту дисертації:

1. На с. 5 автореф. зазначено «...Згідно адаптованої нами методики І.М. Рожка для НПП «Сколівські Бескиди» було оцінено деякі привабливі об'єкти рекреації НПП «Сколівські Бескиди» та проаналізовано можливість використання тих чи інших об'єктів в рекреації...». У чому полягає авторська адаптація методики І.М. Рожка? І що означає можливість використання тих чи інших об'єктів у рекреації?

2. На с. 6 автореф. читаємо: «...Можливість проведення тривалого відпочинку не змушує рекреантів повертатися на ночівлю в своє постійне місце проживання...». Як розуміє авторка тривалий відпочинок, і що таке рекреаційно-туристичний продукт, про що було зазначено в актуальності теми?

3. Табл. 1.3. на с. 43 дис. є не зовсім вдалою, оскільки оцінка пішохідної прохідності має значення для самодіяльного категорійного маршруту, а на території НПП еко-туристські маршрути варто прокладати (у відповідних функціональних зонах) з урахуванням зручності пересування, місць для відпочинку, атрактивності об'єктів тощо.

4. У роботі мають місце певні неточності, зокрема таке:

- на с. 5 дис. зазначено: «...подальший розвиток нових об'єктів для рекреаційного використання на території НПП «Сколівські Бескиди». Авторка не зазначила, що означає «нових» (яких саме об'єктів?);
- «...змушують дослідників вдаватися до соціологічних опитувань (анкетування), що постають у вигляді міждисциплінарного методу польових досліджень...» (с. 30 дис.) – чи анкетування належить до методів польових досліджень?;
- «... придатність рельєфу до забудови ...» (с. 45 дис.) – не зазначено, у якій із функціональних зон можна це робити, оскільки територія дослідження належить до об'єктів природо-заповідного фонду України;
- (табл. 1.9. на с. 48 дис.) – не зрозуміло, звідки взяли показники загальної кількості балів;

- «... при оцінці придатності місць для наметових стоянок ми не відносили відсутність питної води до лімітуючи умов, оскільки наявний сніг можна використовувати для забезпечення потреб у воді...» (с. 49 дис.). Вода є життєво необхідним чинником у плануванні місць відпочинку і відповідної інфраструктури, тому нехтувати цим не можна, і тим більше не варто авторці робити акцент на сніг;
- «... при цьому не враховувалась автономність, оскільки велотуризм тяжіє до доріг із твердим покриттям і часто проходить по густозаселених територіях...» (с. 50 дис.). Варто враховувати веломаршрути, які проходять територією НПП «Сколівські Бескиди», і необхідно пропонувати нові маршрути, оскільки здоровий спосіб життя і екологічно чистий транспорт повинні і надалі користуватися попитом.

5. На жаль, спостерігається певна некоректність у використанні термінів:

- замість «... Всесвітньою туристичною організацією» (с. 24 дис.) варто вживати «Всесвітньою туристською організацією»;
- «... складної форми підстильних порід (с. 28 дис.);
- клімат впливає на водяний режим ріки (с. 29 дис.);
- термін «туристичні притулки» вживається в контексті, де йдеться про місця відпочинку рекреантів (с. 104 дис.), хоча туристичний притулок є одним із типів закладів розміщення для мандрівників.

6. У роботі наявні також граматичні помилки (напр., на с. 148 дис.).

Зазначені зауваження не мають принципового характеру і не зменшують наукових досягнень автора.

5. Повнота викладу основних результатів дисертаційного дослідження в наукових виданнях. Положення, які винесені на захист, повною мірою відображені в опублікованих автором 13 наукових працях, у т.ч. 6 статей – у наукових фахових виданнях, 1 – в іноземних джерелах, та 6 – у матеріалах і тезах наукових конференцій, та апробовані на 8 конференціях різного рівня. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертаційного дослідження.

6. Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційне дослідження Кепеняк Н.М. за структурою та змістом відповідає вимогам ДАК України до дисертацій, які подаються на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, до складу яких входять 23 підрозділи, висновків, списку використаних джерел, який містить 182 найменування. Результати дослідження узагальнені у 43 рисунках і 28 таблицях, ілюстраційні матеріали сформовані у 5 додатках. Оформлення дисертації відповідає вимогам.

ВИСНОВОК

Подане Кепеняк Надією Миколаївною дослідження на тему «Конструктивно-географічне обґрунтування рекреаційного використання території НПП «Сколівські Бескиди» є самостійним і завершеним науковим доробком міждисциплінарного змісту, в якому поставлена проблема вирішується на теоретико-методологічних засадах конструктивно-географічних досліджень, містить безумовну наукову новизну і обґрунтовані достовірні результати, які можуть бути використані для прикладних потреб, у практиці регіонального управління туристичною діяльністю та раціональним природокористуванням.

Висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, є обґрунтованими, базуються на істотному фактичному матеріалі й адекватно відображають питання практичної діяльності.

Основні положення, які винесені на захист, досить повно подані в публікаціях у наукових фахових виданнях, апробовані на міжнародних та національних конференціях різного рівня.

Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертаційного дослідження. Дисертаційне дослідження за змістом та оформленням відповідає вимогам до кандидатських дисертацій.

Виходячи з усього переліченого, вважаємо, що подане дослідження «Конструктивно-географічне обґрунтування рекреаційного використання

території НПП «Сколівські Бескиди» – актуальний, самостійний і завершений персональний науковий доробок автора, а здобувач Кепеняк Надія Миколаївна заслуговує на ступінь кандидата географічних наук за спеціальністю 11.00.11 – конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів.

11.03.2016 р.

Доцент кафедри туризму Інституту екології,
природоохоронної діяльності та туризму
імені В'ячеслава Чорновола,
Національного університету «Львівська політехніка»,
доктор географічних наук, доцент

Т.І. Божук

*Підпис засвідчено
Вчеським секретарем*

Р. Брижовська